

Mødet den 22. Decbr. 1909.

Fraværende: J. C. Petersen.

1. (J. Nr. 72⁷—1909). Indenrigsministeriets Tilladelse for Gæstgiveriet i Østergade Nr. 7 til uanset Bemødelserne i Lov Nr. 121 af 20. April 1906 **at beværte andre end Tilrejsende.**

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 403—1909). Regnskab over Købmand **Jens Ormslev og Hustrus Legat** for 1908—09.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 380—1909). Indstilling fra Skolekommissionen og Skoleudvalget angaaende en **ny Skoleplan for Aarhus kommunale Skoler.**

J a k o b J e n s e n skulde ikke yderlig udtale sig om selve Skoleplansforslaget. Det Andragende fra et Forældreudvalg, der sidst var blevet omtalt, var nu kommet frem, men indeholdt intet nyt; iøvrigt var Skrivelsen kun en Meddelelse om, at Underskriverne havde klaget til Ministeriet. Udvalget skulde anbefale Byraadet at tage Skrivelsen til Efterretning. Skrivelsen, der for Resten var affattet i et saadant Sprog, at det næppe kunde kaldes Dansk, indeholdt forskellige Unøjagtigheder, saasom at Drengene og Piger i Skolen i Vestergade havde fælles Retirader, hvad selvfølgelig ikke pas-

sede. At Lokalerne paa Vestergade kun rent midlertidigt blev benyttet, vidste alle, saa det skulde Taleren ikke opholde sig ved, men kun bemærke, at de ikke alene benyttedes af Børn fra Betalingsskolen, men ogsaa af Børn fra Skolen i Paradisgade. Denne sidste Skoles Klasseværelser var forøvrigt ikke stort bedre end Lokalerne i Vestergade; dersom Underskriverne ogsaa vilde have Skolen i Paradisgade kasseret, vilde det blive en meget kostbar Historie.

L a u r s e n skulde heller ikke forlænge Debatten, da det ny i Sagen ikke havde overrasket ham, kun vilde han spørge Skoleudvalgets Formand, om Lærerraadet, var blevet spurgt om de Dele af Planen, der vedkom det. Han kunde stemme for Forslaget under den Forudsætning, at Byraadet fandt det rimeligt paa en eller anden Vis at søge for, at den offentlige Skole og Privatskolen fik nogenlunde lige Vilkaar. Dette kunde han gøre saa meget mere betrygget, som Odense Byraad en af de sidste Dage havde indtaget den Stilling overfor Privatskolen, som Taleren sidst havde antydnet, og som ikke faa af dette Byraads Medlemmer af samme Retning som Flertallet i Aarhus Byraad havde stemt for at bevilge de ret rundelige Beløb til Privatskolerne.

M i k a e l J o h a n s e n havde sidst meddelt, at Indstillingen var blevet vedtaget enstemmigt i Skolekommissionen, og dette var ogsaa rigtigt, idet alle tilstedeværende havde stemt for den og ingen imod. Da dette imidlertid var blevet opfattet, som om alle 12 Medlemmer af Kommissionen havde stemt for Indstillingen, skulde han gerne erklære, at Stiftsprovst Lindhard ikke havde været til Stede i det paagældende Møde.

J a k o b J e n s e n skulde tilføje, at Stiftsprovst

Lindhard næsten altid var fraværende fra Skolekommissionens Møder, saa Fraværelsen i det paa-
dende Møde kunde ikke betragtes som nogen De-
monstration. Han kunde meddele Hr. Laursen,
at Lærerraadets Erklæring var indhentet angaaende
de Paragraffer, hvorom det skulde spørges, og
ledsagede Forslaget. Det glædede ham, at Hr.
Laursen vilde stemme for Forslaget, der saale-
des havde Udsigt til at blive vedtaget enstemmigt,
hvilket atter gav godt Haab om at opnaa Ministeriets
Sanktion. Det var Tids nok at tage Stilling til
Spørgsmaalet om Tilskud til de private Skoler,
naar der forelaa Forslag derom.

Magnus Nielsen mente, at Stiftsprovst
Lindhard maatte have sine Grunde til ikke at
møde i Skolekommissionen, og fandt det naturligt,
at Stiftsprovsten protesterede imod at skulde have
stemt for Forslaget, naar hans Navn ikke var blandt
Underskriverne. Egentlig kunde han godt slutte
sig til Hr. Laursens Udtalelser og kunde godt
lide at høre en Udtalelse om Raadets Stilling til
den deri fremsatte Tanke. Han vilde atter gen-
tage sin Beklagelse over Forslaget om Betalings-
skolens Nedlæggelse, idet han mente, at man godt
kunde have ventet dermed, til de almindelige Bor-
gerskoler havde udviklet sig saaledes, at de var
fuldt paa Højde med Betalingsskolen. Det var
sikkert meget mod en stor Del af Borgernes Vilje,
naar Betalingsskolen nu blev nedlagt.

Formanden ansaa det for rigtigt overfor
Ministeriet at bemærke, at Andragendet fra For-
ældreudvalget havde foreligget for Byraadet og
var blevet taget til Efterretning.

Indstillingen vedtoges med 17 Stemmer. 2
stemte ikke.

4. (J. Nr. 100—1909). Indstilling fra Sygehusudvalget med Plan og Overslag til et nyt **Tuberkulosehospital**.

M o u s t e n erindrede om, at der tidligere havde været forelagt en Skitse. Efter Indstillingen skulde Hospitalet anlægges for 76 Senge med Halvdelen i hver Afdeling. Desuden vilde der blive 2 Liggestuer og Liggehaller i hver Afdeling. Opvarmningen skulde ske ved Vand, der opvarmedes ved Damp. Bekostningen vilde alt i alt blive 288000 Kr., dog vilde der foreløbig ikke blive monteret mere end 50 Senge. Ved at montere de 4 Liggestuer kunde Hospitalet udvides til af faa 100 Senge. Udvalget skulde anbefale, at man henvendte sig til Justitsministeriet om Støtte til Hospitalet, navnlig for at opnaa at de Familieførgere, der laa paa Hospitalet, kunde faa Understøttelse til deres Families Underhold, uden at det blev regnet for Fattighjælp. Da Tuberkuloseloven tilsagde Stats-tilskud til de Kommuner, der opførte Tuberkulosehospitalet, havde Udvalget allerede i Sommer henvendt sig til Ministeriet, som havde svaret, at det bevilgede Beløb forlængst var blevet brugt, men at der ventedes bevilget et Beløb, der svarede til 21 Senge for Aarhus Amt. Udvalget skulde nu imidlertid foreslaa, at man androg om Tilskud svarende til 50 Senge. Sundhedskommissionen, der havde haft Planen til Erklæring, havde gjort en Del Indvendinger, saaledes at Vinduerne var for smaa. Skønt der for Tuberkulosehospitalet var den Særegenhed, at Vinduerne skulde anbringes saaledes, at der ikke kunde blive Træk paa den Plads, hvor Sengen stod, havde Arkitekten dog ment at kunne imødekomme Sundhedskommissionen noget ved at give hvert Vindue en Udvidelse paa 4 □ Fod Glasflade. Endvidere havde Sund-

hedskommissionen ment, at der blev for lidt Lys i Loftsværelserne, hvilket vilde blive imødekommet ved at indsætte et Tagvindue i Elevværelserne og ved at gøre Vinduerne større i Karlekamrene. Desuden havde Sundhedskommissionen ønsket Sygeværelserne forøget til mindst 900 Kubikfod, men da Professor Faber i sin Pjece kun forlangte 845 Kubikfod, og det her kun drejede sig om 2 Stuer med hver ca. 880 Kubikfod, havde Udvalget ikke fundet Anledning til nogen Forandring. Endvidere ønskede Sundhedskommissionen Forbindsstuen anlagt som Operationsstue; dette kunde Udvalget heller ikke anbefale, idet Overlægen paa Kommunehospitalet mente, at de større Operationer alligevel vilde blive udført paa Kommunehospitalets Operationsstue. Udvalget kunde ej heller tiltræde Sundhedskommissionens Henstilling om at dele Skakten for Smudstøjet i to, da det ikke indsaa Nytten deraf, ligesom det heller ikke kunde indse, at Fordelingen af Sygeplejersker og Piger kunde blive heldigere, saaledes som Sundhedskommissionen mente. Taleren anbefalede dernæst Planen i den foreliggende Skikkelse og oplyste, at Overlægen var enig med Udvalget.

Samuel sen kunde ikke tænke sig, at Sundhedskommissionen vilde være tilfreds med de ubetydelige Ændringer, Udvalget havde foretaget. De 3 Læger i Kommissionen var vel lige saa sagkyndige som Overlægen.

Niels Jensen meddelte, at Udvalget og Arkitekten havde handlet i fuldstændig Overensstemmelse med de gældende Regler for Opførelse af Tuberkulosehospitalet. Hvad Fordelingen af Sygeplejersker og Piger angik havde Sundhedskommissionen sikkert fuldstændig Uret. Han vilde gerne til Tagbeklædning anbefale Etanit, der kun

udviklede 13 % Varme, naar almindelig Skifer udviklede 30 %.

Mousten fandt det rigtigst at holde sig til Planen, som den forelaa, da den var i Overensstemmelse med de Fordringer, der var opstillet af Professor Faber, som vilde faa med Godkendelsen at gøre. Sundhedskommissionen kunde jo ogsaa stille for store Fordringer.

Samuel sen troede ikke, at Sundhedskommissionen havde taget fejl.

Mousten oplyste, at Sundhedskommissionen i hvert Fald havde baaret sig forkert ad ved Udregningen af Kubikindholdet, idet den havde regnet med Afstanden fra Gulv til Gulv, medens der burde regnes med Afstanden fra Gulv til Loft.

Jakob Jensen spurgte, om Overslagssummen var opført mellem de Beløb, der skulde tages af det ny Laan.

Mousten meddelte, at der ikke var forlangt noget af Laanet til Tuberkulosehospitalet. Førhaabentlig kunde Budgetudvalget nok udfinde, hvoraf Pengene skulde tages.

Formanden fremhævede det uheldige i, at Pengene ikke var opført under Laanet. Da Byraadet imidlertid ikke syntes at vige tilbage for at opføre Hospitalet, maatte Budgetudvalget jo se at finde Pengene.

Jakob Jensen anbefalede Etanit til Tagbeklædning.

Indstillingen vedtoges. Med Hensyn til Kapitalens Tilvejebringelse henvistes Sagen til Budgetudvalget.

5. (J. Nr. 322—1909). Andragende fra Byggeselskabet »**Kathrinebjerg**« om Tilslutning til Kommuniens Vandledningsnet.

Fra Brolægningsudvalget forelaa Indstilling om at imødekomme Andragendet paa følgende Vilkaar:

1. Ledningerne lægges af Dimensioner som Vandværket bestemmer.
2. Der indbetales paa Vandværksudvalgets Anfordring et a-conto Beløb f. Eks. 3000 Kr, og paa Vandværksudvalgets Anfordring indbetales der til Kæmnerkassen Forskud, efterhaanden som Leverancen eller Arbejdet skrider frem.
3. Opgørelse finder Sted efter Regning. Naar Regningen er godkendt af Byraadet, skal Selskabet være pligtig til at betale inden senest 3 Maaneder.
4. Der betales for Vandforbruget den af Aarhus Byraad til enhver Tid fastsatte Vandafgift, ligesom samtlige øvrige Bestemmelser i »Regulativ for Benyttelsen af Vand fra Aarhus Vandværk« ere gyldige for de paa Kathrinebjerg opførte Ejendomme.
5. For Ejendomme, der opføres paa Kathrinebjergs Grund ved Niels Ebbesensvej og Brændstrupvej, og som forsynes med Vand fra de af Aarhus Kommune lagte Ledninger, betales der af vedkommende Grundejer til Kæmnerkassen 2 Kr. 50 Øre pr. løb. Al. Facade.«

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 399—1909). Andragende fra Etatsraadinde Lausen om Vandledning til hendes Ejendom »**Marienlyst**«.

Det vedtoges at bevilge Andragendet, mod at Ejerinden betaler en aarlig Afgift paa 170 Kr. foruden Vandafgift efter Maaler.

7. (J. Nr. 307—1909). Indstilling fra Brolægnings-

udvalget om **Anlæg af Gaden fra Garvergyde til Aaen** og Gaden langs denne til Slusebroen.

Magnus Nielsen meddelte, at de paagældende Gadeanlæg hørte ind under Overenskomsterne af 21. December 1907 og 4. og 23. Marts 1909 med Møllejer Weis. Man kunde altsaa ikke undslaa sig for at imødekomme den Opfordring, der nu var kommet fra Hr. Weis. Udgiften vilde blive 12600 Kr., hvoraf Halvdelen dog vilde blive refunderet af de vedkommende Lodsejere.

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 383—1909). Andragender fra Beværterforeningerne om Indførelse af almindelig **Tilladelse for Beværtningsdrivende til uden Afgift at holde aabent til Kl. 12 Nat.**

Fra Politimesteren forelaa Erklæring om, at ensartet Lukketid vilde være heldigere end den nuværende Ordning, hvorefter nogle Beværtninger skulde lukke Kl. 11, og andre Kl. 12.

Formanden erindrede om, at lignende Andragender gentagne Gange havde foreligget, og at Byraadet stedse havde stillet sig afvisende.

Jul. Andersen skulde, idet han henstillede at afslaa Andragendet, bemærke, at Tiden for en Udvidelse af Beværternæringen syntes saa uheldig som mulig, idet der nu var Mulighed for, at man i en nær Fremtid naaede et Resultat paa Grundlag af Ædruelighedskommissionens Arbejde.

Jacobsen fandt der ret naturligt, at Andragendet fremkom, da saa godt som alle Beværtere var enige i at ønske ensartet Lukketid, fordi denne netop vilde medføre roligere Forhold end nu, hvor Publikum blev samlet paa enkelte Steder i Timen mellem Kl. 11 og 12. Navnlig af Hensyn til de mange rejsende kunde Beværtningerne i en saa stor By som Aarhus ikke lukke Kl. 11, saa

han haabede, at Andragendet, der da ogsaa var anbefalet af Politimesteren, blev bevilget. Andre Byer som Viborg for ikke at tale om København var længere fremme i den Henseende. Det pæknære Tab for Kommunen vilde ikke blive stort.

M i k a e l J o h a n s e n glædede sig over, at Politimesteren havde anbefalet Andragendet, som han ogsaa ligesom tidligere kunde anbefale paa det bedste. Politiet havde altid anset den uensartede Lukketid for uheldig. Hr. Jul. Andersen kunde sagtens tale imod Andragendet, da han kunde gaa hen i sin Afholdsbeværtning og blive der, saa længe han vilde. Forøvrigt var der dem, der mente, at Kaffe var mere skadelig end Spiritus. I hvert Fald var der ingen Anledning til at favorisere Afholdsmændene. Hvis man vilde indvinde det Tab, som den udvidede Lukketid medførte for Kommunen, kunde man forhøje Brændevinsafgiften, og de daarlige Beværtninger kunde man komme til Liv med Fordringer til Lokalerne's Udstyrelse. Forhaabentlig vilde Beværternæringen snart blive helt fri.

S i m o n s e n var meget betænkelig ved at gaa med til at bevilge Andragendet, da han ikke troede, der var nogen Trang i Befolkningen til den ønskede Reform. Hvis der forelaa en Masseopfordring fra Borgerne, var Sagen en anden, men Andragendet var kun fra de interesserede, og det var ingen Borgen for, at der var nogen Trang til Stede. Forøvrigt benyttede en meget stor Del af Beværterne ikke den Tilladelse, de allerede havde, til i de 3 Sommermaaneder at holde aabent til Kl. 12. Hvis Lukketiden blev fastsat til Kl. 12, vilde det vel heller ikke vare længe, inden der kom Andragende fra en Del om Tilladelse til at holde aabent til Kl. 1; men selv om det var Meningen

strengt at overholde Lukning Kl. 12, var der dog næppe Rimelighed i at imødekomme Andragendet. Sikkert var det, at der paa Grund af den senere Lukketid vilde gaa mange Penge fra en Mængde Mennesker, som ikke godt kunde undvære dem. Naar Beværtningerne blev lukket Kl. 11, gik vel nok nogle hen, hvor der var aabent en Time endnu, men de fleste gik alligevel hjem; hvis der derimod alle Steder var aabent til Kl. 12, vilde de fleste blive siddende. Skønt han var en afgjort Modstander af stærk Tvang, kunde han dog paa den anden Side ikke anbefale at gaa i en Retning, som alle indsaa var uheldig.

J u l. A n d e r s e n skulde ikke indlade sig i nogen Diskussion om den foreliggende Sag med Hr. Jacobsen, da denne var for stærkt personlig interesseret. Naar Hr. Mikael Johansen havde begrundet sin Anbefaling med, at Politimesteren havde anbefalet Andragendet, skulde det erindres, at Hr. Johansen i sin Tid ogsaa anbefalede et lignende Andragende, som den forrige Politimester havde fraraadet. Politiet kunde sikkert lettere holde Orden paa de Mennesker, der om Natten Kl. 12 trængte til Hjælp og Vejledning, naar de havde dem i færre Smaahold end fordelt over hele Byen. Hr. Mikael Johansen havde et godt Øje til Afholdsbeværtningerne, men disse var dog slet ikke stillet anderledes end andre Foreninger, og de lukkede dog Kl. 12. Hvis der kunde blive Tale om en saadan Forhøjelse af Brændevinsafgiften, at den kunde gøre det af med Beværtningerne, vilde Taleren naturligvis gerne være med, men en Smule Forhøjelse vilde kun blive lagt paa Kunderne. Alle andre handlende skulde nu i Henhold til Lov lukke Kl. 8 og hele Søndagen, men Beværterne kunde holde aabent 17—18 Timer i Døgnet og hele

Søndagen. Han skulde vedblivende anbefale at afslaa Andraget.

M i k a e l J o h a n s e n gjorde gældende, at 8 Lukningen var gennemført efter de handlendes eget Ønsket af Hensyn til deres Personale. Det var rigtigt, at Foreningerne kunde holde aabent, saa længe de vilde, men ogsaa den af Grund, og fordi Foreningerne ingen Brændevinsafgift svarede, burde man give Beværterne den ønskede Tilladelse. Hvis ikke ret mange af dem vilde benytte den, var der jo ingen Fare ved at give dem den. Dersom der blev ensartet Lukketid, vilde Forholdene paa Gaderne om Aftenen sent blive meget mere ordnede. Det, der nu foregik paa Søndergade om Aftenen, var lidt af en Skandale.

S a m u e l s e n syntes, at Kommunen havde Interesse af ikke at give Afkald paa de ca. 7000 Kr., den havde i Indtægt fra de Restaurationer, der nu havde Tilladelse til at holde aabent til Kl. 12. Særlig af Hensyn til, at Beværterloven for Tiden behandledes i Rigsdagen, fandt han det rigtigst at afslaa Andragendet. Naar der lavedes Love om Indskrækning af Arbejdstiden i Butikker, var der ingen Mening i at udvide den for Beværtningernes Personale.

J a c o b s e n oplyste, at Byen kun havde 4400 Kr. i Indtægt for Tilladelse til at holde aabent til Kl. 12.

S a m u e l s e n hævdede, at der stod 7000 Kr. i Budgettet.

J a c o b s e n troede ikke, at Ædruelighedskommissionens Forslag kom gennem Rigsdagen i Aar. Naar nogle Beværtninger i Sommermaanederne ikke havde benyttet sig af Retten til at holde deres Forretninger aabne til Kl. 12, var dette vel foranlediget ved, at der ingen Gæster var til Stede.

Om Vinteren kunde det ogsaa ske, at en Forretning lukkede Kl. 10, men dermed var dog ikke givet, at den en anden Gang ikke kunde have Brug for at holde aabent til Kl. 12. Beværtningerne kunde af Hensyn til de rejsende ikke lukkes som andre Forretninger. Han anbefalede atter Andragendet.

Jakob Jensen skulde lade Beværterne, at de var energiske Folk, der atter og atter kom igen. Han henstillede til Beværterne, særlig Hr. Jacobsen, gennem deres Organisation at søge gennemført ensartet Lukketid, men Kl. 10, og han erindrede Hr. Mikael Johansen om, at man paa Skoleudvalgets Udenlandsrejse havde bemærket, at i Byer, der var større end Aarhus, blev Beværtningerne lukket Kl. 10.

Jul. Andersen troede, endnu flere vilde gaa hen i Foreningerne, naar Lukketiden blev udsat til Kl. 12. Han beklagede meget, at Byen overhovedet indlod sig paa mod en Afgift at give Tilladelse til at holde aabent til Kl. 12. De Peuge, man fik ind derved, dækkede saa overordentlig lidt af det, der ved denne Tilladelse blev slaaet i Stykker. Beværterne havde med Tilladelsen til at drive Næring i 17—18 af Døgnet Timer et stort Privilegium fremfor andre næringsdrivende.

Jacobsen skulde give Hr. Jakob Jensen Ret i, at Beværterne tit kom til Byraadet, men der var ogsaa for deres Vedkommende mange Forhold, der trængte til at ændres. Hvis der kunde opnaas ensartet Lukketid, skulde han ikke have noget imod at fastsætte denne til Kl. 11.

Simonsen kunde ikke indse, at der skulde være nogen Trang til at holde aabent den sidste Time for en Beværtning, der ikke vilde give 200 Kr. derfor.

S a m u e l s e n hævdede, at de rejsende altid kunde komme ind paa Hotellerne.

M i k a e l J o h a n s e n vilde ikke Afholdsbeværtningerne til Livs, men vilde have, at Afholdsmændene ogsaa skulde tolerere andre. I Basel lukkede Beværtningerne ganske vist Kl. 10, men i de andre Byer, Skoleudvalget besøgte, blev de holdt aabne langt senere end i Aarhus.

Andragendet afsloges.

9. (J. Nr. 395—1909). Andragende fra Kellernes faglige Forening om **Forbud mod kvindelig Betjening i Restaurationer.**

F o r m a n d e n meddelte, at Politimesteren, hvis Erklæring var blevet indhentet, fraraadede at inødekomme Andragendet.

J a c o b s e n fandt det meget naturligt, at Kellernerne fremkom med dette Andragende, da Kvinderne tog deres Arbejde fra dem, og det saaledes var deres Eksistens, det gjaldt. I disse Dage var der blevet aabnet et nyt Koncertlokale i Guldsmedgade, der næsten var et rent Dukkebur, saa han kunde fuldt ud slutte sig til Kellernes Ønske om at holde den kvindelige Betjening borte fra Restaurationerne, der desuden var en daarlig Arbejds-mark for dem.

J u l. A n d e r s e n var for saa vidt enig med Kellernerne, skønt disses Ansøgning nærmest var dikteret af Konkurrencehensyn. Han var paa det rene med, at Kvindernes Arbejde i alle Stillinger var ønskeligt uden netop i Beværtninger. Erfaringen viste nemlig, at unge Kvinder i Beværtninger løb en vis Fare og væsentlig fungerede som en Slags Lokkeduer. Hvis Beværtningerne vilde antage gamle og grimme Kvinder, var Forholdet helt anderledes, men da netop det omvendte

var Tilfældet, burde man slet ikke tillade kvindelig Betjening i Restaurationer.

Marinus Petersen vilde synes, at det var meget farligt at komme paa Restaurationer, hvis Hr. Jul. Andersen havde Ret. Kvinderne havde lige saa god Ret som Mændene til at ernære sig ved hæderligt og lovligt Arbejde, saa Mændene maatte ikke være saa egoistiske, at de søgte at holde Kvinderne borte fra Arbejdspladserne. Derimod vilde det være heldigt, om Kellnerne gennem deres Organisation kunde faa Arbejdet ordentligt lønnet ogsaa for Kvindernes Vedkommende. Kvinder kunde godt opvarte i en Restauration, uden at der var noget umoralsk i det.

Mikael Johansen mente, at Hr. Jul. Andersen maatte have Erfaring, naar han kunde omtale Kvinderne paa den Maade. Forøvrigt var kvindelig Betjening jo tilladt i Politivedtægten, som det blev Politiets Sag at paase blev overholdt, saa Andragendet vedkom nærmest Politimesteren.

Jul. Andersen mente ikke at have sagt et eneste nedsættende Ord om Kvinderne, selv ikke om de Kvinder, der tjente i Restaurationer.

Jacobsen troede ikke, det blev let at faa Kvinderne ind under Kellnernes Organisation.

Jakob Jensen vilde nødig gaa med til at vedtage Bestemmelser, der forhindrede Kvinderne i at udføre samme Næring som Mændene. Skulde der i den foreliggende Sag vedtages noget Forbud, burde det være imod, at den kvindelige Betjening drak med Gæsterne, men saa burde det samme Forbud ogsaa gælde Kellnerne og Værten.

Andragendet afsloges.

10. (J. Nr. 43—1909. Fra vedkommende Udvalg forelaa følgende Forslag angaaende **Ændring i Pen-**

sionsreglementet med Hensyn til Kommunens faste Arbejdere:

Man anbefaler at henstille til Byraadet, at faste Arbejdere, som træde ind under Pensionsforholdene og skulle betale til Pensionsfonden for forløben Tid, faa en Afviklingstid af 5 Aar, medens den i Pensionsreglementet fastsatte Afviklingstid af 2 Aar maa — af Hensyn til de mange foreliggende tidligere Tilfælde — fastholdes for aarslønnede Funktionærers Vedkommende, nemlig for de Funktionærers Vedkommende, der have Plads i Lønregulativet.

For de time-, dag- eller ugelønnede Arbejders Vedkommende beregnes Bidraget til Pensionsfonden af den fulde Indtægt, vedkommende Arbejder i det paagældende Tidsrum har oppebaaret af Kommunens eller Havnens Kasse.

Med Hensyn til Pensionsancienniteten for Arbejdernes Vedkommende, anbefaler man henstillet til Byraadet, at Ancienniteten regnes fra det Tidspunkt, da vedkommende Arbejder begyndte med et saadant Antal aarlige Arbejdsdage, som nu kræves, for at han kan kaldes fast Arbejder.

Formanden meddelte, at Forslaget, der var udarbejdet af et Underudvalg bestaaende af Hr. Samuelsen, Belysningsdirektøren, Havneingeniøren og Stadsingeniøren, var tiltraadt af Budgetudvalget. Den eneste Forandring, der var foretaget, var, at Fordringen om at have arbejdet i 275 Dage for at regnes for fast Arbejder, var forandret til 250 Dage.

Samuelsen gennemgik nærmere Forslaget

og spurgte, om Havnearbejderne var tilfreds med Forandringen fra 275 Dage til 250 Dage.

Formanden tænkte, at Havneingeniøren havde forhandlet med Havnens Arbejdere om Forandringen.

Samuel sen erindrede, at det blev henstillet til Havneingeniøren at undersøge Arbejdernes Stilling til Forandringen.

Formanden gik ud fra, at Sagen var bleven undersøgt.

Mousten anbefalede at udsætte Sagen for at undersøge Havnearbejdernes Stilling.

Laursen mente, at Forandringen var i Arbejdernes Favør.

Jacobsen var bange for, at mange af Bro-lægningsvæsenets Arbejdere vilde glide ud, hvis man ikke gik med til 250 Dage.

Christensen syntes, at Arbejderne burde spørges, hvis man ikke var sikker paa, at dette var sket.

Jakob Jensen fandt, at man kunde føle sig tryk, naar Hr. Jacobsen, der havde været Arbejdsmændenes Formand, havde tiltraadt Forandringen.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 398—1909). Andragende fra **Brandkorpsforeningen** om Bevilling af 500 Kr. til en Fest i Anledning af dens 25 Aars Bestaan.

Magnus Nielsen meddelte, at Brandvæsenet overgik til den nuværende Form den 1. Januar for 25 Aar siden, og at Brandkorpsforeningen dannedes nogle Maaneder senere med det Formaal at gavne Korpset, hjælpe i Sygdomstilfælde og knytte Korpsets Medlemmer mere sammen. Ved de aarlige Stiftelsesfester var Foreningens Betydning for det kammeratlige Forhold stedse blevet

fremhævet, og sikkert var det, at Brandvæsenets Udvikling havde haft stor Gavn af Foreningens Virksomhed. Da Foreningen nu skulde holde 25 Aars Dagen for dens Tilblivelse, var det derfor naturligt, at man ønskede at gøre Dagen saa festlig som mulig, men Midlerne var smaa, hvorfor man henvendte sig til Byraadet med Forespørgsel, om der ikke kunde være Anledning til at udvise en Opmærksomhed.

Jakob Jensen syntes, det var ved at tage Overhaand med de mange Maader, hvorpaa man spekulerede paa at trække Penge ud af Kommunes Kasse. Han vilde stemme imod Andragendet. Naar denne Organisation vilde holde Fest, burde den, ligesom alle andre Organisationer, selv betale. Den Slags var Kommunen ganske uvedkommende. En Mængde Borgere, der havde langt mindre i Indtægt end Brandkorpsforeningens Medlemmer, vilde jo komme til at svare til denne Fest, hvis Andragendet blev bevilget.

Marinus Petersen kunde ganske slutte sig til Hr. Jakob Jensens Udtalelser, da han ikke kunde se nogen Anledning til at bevilge 500 Kr. i dette Tilfælde. Brandmændene var jo nu ret godt aflagte og kunde desuden faa Medaille. Maalerkontrollørerne kunde om 25 Aar med samme Ret som Brandmændene nu stille et lignende Forlangende.

Mikael Johansen skulde for et stort Fler-tal i Brandkommissionen anbefale Andragendet. Aarhus var sikkert stolt af sit Brandvæsen, hvis Folk ikke altid havde været lønnet ordentlig. Netop for de meniges Skyld havde Brandkommissionen anbefalet Andragendet. Hvis man aldrig skulde anvende Repræsentationsudgifter daarligere end til dette, var det ingen Sag. Københavns

Brandvæsen fik hvert Aar et Beløb til en festlig Sammenkomst.

Simonsen havde i Brandkommissionen taget Afstand fra Andragendet af økonomiske Grunde. Han kunde ikke se nogen Forbindelse mellem en Bevilling som denne og de Repræsentationsudgifter, der var paaført Kommunen ved Landsudstillingen. Han anbefalede at stemme imod.

Samuel sen havde i Brandkommissionen været med til at anbefale Andragendet. Foreningen havde dog virket til Gavn for Byen i 25 Aar, og Medlemmerne fik en meget ringe Løn for altid at være paret til Udrykning, saa der kunde nok være Anledning til at vise en lille Anerkendelse ved denne Lejlighed. Da Brandinspektørforeningen var her i Sommer, kunde man ofre 643 Kr. paa den, saa kunde man ogsaa ofre 500 Kr. nu.

Jakob Jensen fremhævede, at der ikke var Tale om en enkelt Mands Jubilæum, men om en Forening af Byens Borgere, hvis Medlemmer ikke alle havde tjent Byen i 25 Aar. Han vilde ønske, Hr. Mikael Johansen vilde nævne, hvilke Repræsentationsudgifter der havde været mindre berettiget. Forøvrigt havde Taleren altid holdt igen overfor den Slags Udgifter. Hvis der var Stemning for at give Brandfolkene en større Løn, skulde Taleren ikke modsætte sig dette. Naar der havde været Tale om at give de lavestlønnede et Tillæg paa 50 Kr., havde Hr. Johansen gerne kædet det sammen med et Tillæg paa fra 300—800 Kr. for de højestlønnede, og saa var Sagen naturligvis strandet.

Marinus Petersen var enig i, at der var brugt Repræsentationsudgifter, der kunde have været sparet. Han skulde intet have imod at lade Brandfolkene faa en Løn, der svarede til deres Ar-

bejde, eller imod at yde en Opmærksomhed overfor en enkelt Mand, men dette var en Forening og altsaa noget helt andet.

M i k a e l J o h a n s e n havde aldrig modsat sig nogen Lønforhøjelse til Arbejdere; Hr. Jakob Jensen havde endog flere Gange bebrejdet ham, at han gjorde Overbud. Foreningen rummede endnu 8—10 Medlemmer, der havde gjort Tjeneste i 25 Aar.

J a k o b J e n s e n havde kun sagt, at Hr. Mikael Johansen havde kædet Lønforhøjelserne for de lavtlønnede sammen med store Lønforhøjelser til dem, der havde nok i Forvejen.

Audragendet afsloges.

12. (J. Nr. 10⁶—1909). Til **Ligningsmænd** for Aarene 1910—12 valgtes følgende:

Nordre Kreds:

Købmand Poul Cohrt, Høegh Guldbergsgade.

» Jens Rønne, do.

» Laurits Jensen, Store Torv.

Formand Jens Jensen, Studsgade 20.

Skomager N. P. Nielsen, Munkegade 4.

Lærer A. Himmer, Trøjborgvej 30.

Snedker J. P. Laursen, do. 38.

Søndre Kreds:

Forretningsfører Emil Petersen, Sct. Paulsgade.

Boghandler Aage Hass, M. P. Bruunsgade.

Snedkermester Anton Jensen, Sct. Pouls Kirkeplads.

Togbetjent H. Chr. Sørensen, Søgade 6.

Postbud S. C. Sørensen, Frederiksbjerg Torv 6.

Sadelmager Lauritz Hansen, M. P. Bruunsgade.

13. (J. Nr. 355—1909). Fra Biskoppen over Aarhus Stift forelaa følgende Skrivelse om **Ordningen af de præstelige Forhold i Sct. Pauls Sogn:**

»I Skrivelse af 1. f. M. til Deres Højærværdighed angaaende den midlertidige Ordning af den præstelige Betjening af Aarhus St. Pauls Sogn udtalte Ministeriet, at man forbeholdt sig senere Meddelelse med Hensyn til den Retssag, som vilde blive institueret mod Aarhus Byraad for at faa fastslaaet Omfanget af Kommunens Pligt til efter den tidligere indgaaede Overenskomst af 1. og 11. November 1898 at yde Bidrag til den endelige Ordning af de præstelige Forhold i det nævnte Sogn,

Da de Beslutninger af Byraadet, som nødvendiggøre det omtalte Sagsanlæg, imidlertid ere fattede af et tidligere Byraad, og det nuværende Byraads Stilling til Sagen er Ministeriet ubekendt, maatte Ministeriet finde det rigtigst, forinden Søgsmålet rettes mod Raadet, at dette fik Lejlighed til at udtale sig om, hvorvidt det i Sagen staar paa samme Standpunkt som det foregaaende Byraad og altsaa vægrer sig ved at godkende Ministeriets Opfattelse af Retsforholdet. Man skal derfor henstille til Deres Højærværdighed, om ikke en saadan Erklæring fra det nuværende Byraad bør søges tilvejebragt, og saafremt De er enig heri, bedes De foretage den fornødne Henvendelse til Byraadet og derefter meddele Ministeriet dettes Svar.

Det bemærkes herved, med Henviſning til det Forslag til en forligsmæssig Afgørelse af Sagen, som De ifølge Deres Skrivelse til Ministeriet af 25. Marts d. A. under 17. Februar havde fremsat for det daværende Byraad, at Ministeriet ved Sagens eventuelle fornyede Forelæggelse for Byraadet ikke ønsker en saadan forligsmæssig Ordning fremdraget paany«.

I Anledning heraf tillader jeg mig tjenstlig at udbede mig det ærede Byraads Erklæring om, hvorvidt det i den omhandlede Sag staar paa samme Standpunkt som det foregaaende Byraad«.

Fra Budgetudvalget forelaa følgende Indstilling:

»I Anledning af foranstaaende Skrivelse har Budgetudvalgets Medlemmer Mousten og Simonsen foreslaaet, at Byraadet svarer, at Raadets Stilling til Sagen er den samme som det tidligere Byraads.

Udvalgets Formand og Rahr — det 5. Medlem Marinus Petersen var fraværende — mene, at det vilde være urigtigt at fremtvinge en Rets-sag angaaende det omhandlede Forhold alene paa Grundlag af den Paastand, at Embedsboligen maa medregnes ved Afgørelsen af, om Sognepræstens Løn overstiger de 5000 Kr., hvilken Paastand næppe vil kunne gennemføres ved Domstolene. De nævnte to Medlemmer foreslaar derfor, at der svares, at Byraadet vil gaa ind paa ikke at medregne Embedsboligens Lejeværdi, naar paa den anden Side Ministeriet — under Hensyn til Embedets stadig stigende Indtægter — vil indrømme, at der hvert Aar foretages en Regulering af disse, saaledes at det Beløb, hvormed de i det foregaaende Aar — afset fra Embedsboligen, Indtægterne ved Konfirmation og Begravelse samt de personlige Tillæg — have oversteget 5000 Kr. for Sognepræsten og 3600 Kr. for den residerende Kapellan, fradrages i Kommunens Tilskud for det paagældende Aar«.

Formanden forelagde Skrivelsen og Indstillingen.

Mousten kunde ikke se andet, end at den gejstlige Side søgte at faa mere, end der tilkom

den efter Overenskomsten. Han ønskede ikke at fremkalde nogen Proces, men naar Lønningerne udgjorde det Beløb, de skulde, burde Kommunen ikke tilskyde yderlig. Efter Overenskomsten skulde Kappellanen have 3000 Kr., men efter Formandens og Hr. Rahrs Forslag vilde han faa 3600 Kr. Han skulde anbefale, at man svarede, at man holdt sig til den tidligere Afgørelse.

Formanden mente, at Spørgsmaalet var, om Boligen skulde medregnes, hvad han ikke troede, man fik Ret i. Det af Hr. Rahr og ham stillede Forslag vilde være ret gunstigt for Kommunen.

Jakob Jensen fandt, at det vilde have været heldigt, om der var gjort Rede for, hvorledes Pengene til Præsterne kom ind. Der stod vist intet i Overenskomsten om, at Reguleringen skulde foregaa, naar Gejstligheden ønskede det, saa Byraadet kunde sikkert foretage Regulering hvert Aar, om det vilde. Der indeholdtes altsaa ingen Indrømmelse til Byen i Formandens og Hr. Rahrs Forslag. Hvis der imidlertid var Udsigt til ved denne Sag at faa en Ordning over det hele, kunde man maaske nok i dette Tilfælde strække sig noget videre.

Formanden kunde ikke se andet, end at der vilde være Fordel for Byen ved at faa Indtægterne reguleret hvert Aar; Overenskomsten var forøvrigt ret tvivlsom paa dette Punkt. De udtømmende Opgørelser om Præsternes Indtægter fandtes i Skrivelsen af 1908.

Laursen kunde anbefale Formandens og Hr. Rahrs Forslag, naar der i dette blev foretaget en lille Ændring. Det laa ikke i Overenskomsten, at der kunde foretages en aarlig Regulering; men at lægge den stigende Skat til Grundlag for Offer-

afløsningen var ikke heldigt. Byraadet skulde være varsom med at paastaa, at det havde nogen Adkomst til Præsteboligen i Sct. Pauls Sogn, da det aldrig havde givet en Øre til den. Hele Landet over tilhørte Præsteboligerne Embederne, saa det vilde være uklogt at røre ved den Side af Sagen. Det eneste, man vilde opnaa ved at sætte sig imod Overenskomsten, var, at man bevarede de abnorme Forhold i det meget store Sogn. Ministeriet vilde nemlig næppe anlægge Sag, men lade det gaa som hidtil, og det havde Aarhus Byraad ingen Interesse af, hvorimod det nok havde Interesse af at faa de kirkelige Forhold derude ordnet, uden at Byen kom til at betale for meget dertil. Han skulde derfor foreslaa, at Kommunens Tilskud til Præstelønningerne i Sct. Pauls Sogn hvert Aar udfandtes ved fra de 9200 Kr. at trække Offerafløsningssummen for det foregaaende Aar, Afløsningssummen for Brændselsdeputatet og Gennemsnitssummen for Accidenser for det foregaaende Treaar, dog med Undtagelse af Konfirmandsoffer og Betaling for Ligtaler.

M o u s t e n kunde godt tænke sig at gaa med til Hr. Laursens Forslag, hvis det kunde komme fra de gejstlige Autoriter, men han kunde dog ogsaa godt tænke sig, at de 4400 Kr. for Ligtaler og i Konfirmandsoffer kunde blive regnet med til Lønnen, hvis det kom til Proces.

S i m o n s e n anbefalede at fastholde det engang tagne Standpunkt. Boligspørgsmaalet var Kernen i Sagen, og han kunde ikke forstaa, hvorfor Boligen ikke skulde medregnes i Lønnen. Forholdet var jo dog, at de gejstlige Herrer i Sct. Pauls Sogn var lige ved at drukne i Penge, saa man skulde ikke gaa med til mere, end man var nødt til. Sognepræsten havde i Aar faktisk en

12000 Kr. i Indtægt, saa man kunde nok forlange, at han skulde afgive noget. Hverken Byraadet eller Befolkningen var interesseret i, at man fik flere Præster derude.

Jakob Jensen kunde ønske Sagen udsat til næste Møde for nøjere at undersøge et Forhold, han først nu var blevet opmærksom paa.

Laursen fremhævede, at man ved at tiltræde Formandens og Hr. Rahrs Forslag vilde komme ind i et velvilligt Forhold til de kirkelige Autoriteter, hvad Aarhus kun kunde have pekuniær Interesse af, samtidig med at Sognet fik en passende gejstlig Betjening. Han kunde ikke indse, hvorledes Forslaget skulde kunne komme til at foreligge fra de gejstlige Autoriteter, men kunde Byraadet gaa med til det, havde han Grund til at tro, at det ikke vilde blive forkastet. Han kunde støtte Forslaget om at udsætte Sagen.

Mousten troede, at Spørgsmaalet om Boli-gen vilde være væk, hvis Hr. Laursens Forslag blev fremmet. Han var ikke klar over, hvad der medregnedes til Accidenser.

Laursen oplyste, at det efter hans Forslag vilde blive Pligt for Sognepræsten hvert Aar at lave en Oversigt over Accidenserne.

Jakob Jensen mente, at Budgetudvalget kunde føre Forhandlingerne videre, saaledes at man kunde faa oplyst, om et saadant Forslag vilde blive modtaget.

Sagen udsattes.

14. (J. Nr. 392—1909). Andragende fra **Aarhus Oliefabrik** om Tilladelse til at forbinde to Fabriksgrunde paa begge Sider af Jægergaardsvej med en Transportbro over Gaden.

Fra Brolægningsudvalget, der ikke skønnede, at der kunde være noget til Hinder fra Kom-

munens Side, men dog ikke kunde foreslaa Byraadet at paatage sig noget Ansvar overfor Nabo-ejendommene, forelaa Indstilling om at bevilge Andragendet paa følgende Vilkaar:

1. Saafermt Broen efter Byraadets Skøn maatte vise sig at være til større Gene eller Hindring for den almene Udvikling, skal Selskabet være pligtig til paa Byraadets Opfordring uvægerlig og uopholdelig at fjerne Broen.
2. Til Byraadets Approbation fremsendes detaljerede Planer af Anlægget.
3. Selskabet underkaster sig Byraadets Bestemmelser med Hensyn til Broens Vedligeholdelse.
4. Byraadet forbeholder sig Ret til at stille yderligere Betingelser, naar de detaillerede Planer foreligge.

Indstillingen vedtoges.

